

Տարեկան 10 բուլղի, մեջ ամիսը 6 րուբլի, ԼԵՐԵՂ ամիսը 3 ր. 50 Կ. Խմբագրութեան Հասցեն՝ Тифли. Редакция «Нор-Даръ» Կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar» Խմբագրատունը բաց է ամեն օր (բացի տոհմ օրերէն) ժամը 9-ից մինչև 2-ը Յայտարարութիւնները ընդունուի եւն ամեն յինգուերորդի Յայտարարութիւնները ըստին 2 Կ. բնկաները Համար կրկնապատկի ԿԱՊԱՍՏԱՆԻ ԴՐԱՄԱՆ 61280

ԲՈՒԱՆՎԱԿՈՒԹԻՒՆ
Հեռագիրներ
Քրոնիկոն.— Լուրերը Եւրամասա-
հաթիւն խոյրը Զարմախայտուն
Թղթակցութիւնները.— Բա-
թում (Երկ):
Քաղաքական.— Քաղաքական լու-
րերը
Խառն լուրեր
Եւրոպայի պատասխանները
Բանասիրական.— Խորհրդարան
միանձնուի
Տեղեկատու
Յայտարարութիւնները

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ
ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 22 ապրիլ. — Հինգ
Հարիւր Հոգի մէջէն Հայեր, երէկ
Բ. Կրան մէջ մեծ ցոյց արին և
Բեամիլ-փաշային մատուցին մի
խնդրագիր, որի մէջ բացատրուե-
ն, որ Սուլէի շրջակայքում քուր-
դերը լիկն և այլն են մի արեա-
նուհի (գուցէ Հայուհի) աղջիկ,
իւր ծնողները ներկայութեամբ
Յոյս անողները բարձրաձայն ա-
ղապակներով բառարարութիւն էին
պահանջում, յայտարարելով, որ
Հակառակ դէպքում, նրանք ռու-
սաց կառավարութեան կը խնդ-
րեն իրենց նահանգը ռուսական
Հոգեբնի միացնելու:
ԲՆԻԿՐԱՍ, (սեպտ. Թղթակցի).
— Մեարայու Միխայիլ Սերբիա
վերադառնալուց յետոյ, նրան կա-
ռավարչի Հոգեւոր անձերից կաղ-
մել մի մասնաժողով իւր նա-
խագահութեամբ նապրիդինի-
ների Հրատարակած օրէնսդրու-

թիւներն վերաքննելու և եկե-
ղեցական խնդիրը կանոնադրա-
պէս վճռելու եղանակ ցոյց տա-
լու Համար:
Այստեղ եկաւ Նատալիա Թա-
գուհու մարշալ զննապետ Սիմ-
ոնովը:
Խիստ վատ տպաւորութիւն է
գործում ժողովրդի վրայ՝ Միլան
Թագաւորի Բէլգրադ վերադառնա-
լու լուրը:
ԲՆԻՆ.— Կաշանից խորհուրդը
Հրատարակեց այն Հիմքերը, ո-
րոնց Հիման վրայ ձերբակալուել է
և ձուլեցրիայից արտաքսուել է
գերմանական գործակալ Վօլհե-
մուտը, որ կալանաւորուած է
լրտեսութիւն կազմելու փորձ ա-
նելուն Համար: Վօլհեմուտը գը-
ղիչ-գործակալների միջոցով աշ-
խատում էր Բագելում, Ելզասում,
Լօթարինգալում և Բագէին Հեր-
ցոգութեան մէջ բանուորներին
գրգռել և գրաւոր կերպով իւր
գործակալին գրղում էր առանց
այլևայլութեան գործելու:
ՀՈՍՄ.— Աստուրից Հաղորդում
են, որ այնտեղ Հասել է դրաֆ-
Անտոնէլի պնդադեսպանը լուր
բերելով Նեգուսի վախճանի մա-
սին, որ գերվիշների գէմ վարած
պատերազմի մէջ սպանուել է
մարտի 12-ին: Նօսի Թագաւորը,
որ Նեգուս է Հռչակուած, Արու-
այի վրայ է դնում: Անտոնէլին
ուղեկցում է Թագաւորին:
ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ.— Այստեղ ժամա-
նց եապօնական պրինց Տակեխիտ-
Արիտուգաւան:
Երէկ, սլաւոնական ընկերու-
թեան բոլոր անդամները միասին
սերբիական գեպանութեան մէջ
շնորհաւորեցին մետրապօլիտ Մի-

խայլին: Մետրապօլիտը շնորհա-
կալութիւն և յոյս յայտնեց, որ
Սերբիայի գործերը շուտով, թէև
ոչ առանց մաքառման, բոլորովին
կանոնաւոր ընթացք կտանան:
«Լր.»-ը Հաղորդում է, որ ե-
րէկ չէ միւս օրը երեկոյան խնդ-
ման տկարութիւն ստացաւ ներ-
քին գործերի միխտորը: Երէկ բը-
թիշկը Հաստատեց թոքերի բոր-
բոքում ունենալը: Գրաֆը երկ-
րորդ գիշերը Հանգիստ անցկաց-
րեց: Այսօր Պետերբուրգ եկաւ
պրօֆէսոր Զախարինը և յայտ-
նեց, որ գրաֆի գրութիւնը ծանր
է, բայց վտանգաւոր չէ: Գրաֆի
առողջական ընդհանուր գրութիւ-
նը այսօր աւելի լաւ է:
ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 ապրիլ. — Այ-
սօր վախճանեցաւ Վասիլի Ալէք-
սանդովիչ Կօկօրեք՝ երկշաբա-
թեայ Հիւանդութիւնից յետոյ:
Կառավարչական շրջաններում
Հարց է զարթել Հայահապիկների
վերադառնալու Հաստատելու և
Հայային ապրանքների տեսակնե-
րը որոշելու մասին:
Եապօնական պրինց Տակեխիտ-
Արուտիգաւան իւր Հետեորդներով
Իջա Զմերային պալատի պահե-
սի մասում: Սրտաքին գործերի
միխտորն այցելեց պրինցին, որը
փոխադարձ այցելութեան գնաց:
Ներքին գործերի միխտոր գը-
րաֆ Տօլուտոյը գիշերս Հանգիստ
անցկացրեց, շերմութիւն և զար-
կերակը Համարեա թէ կանոնաւոր
գրութեան մէջ է:
ԼՕՊՈՒՆ.— Վեննայից «Բէյտէրի
գործակալութեան» Հեռագրում
են. «Կ. Պօլսից ստացուած լուրե-
րին նայելով, Հայաց Աշխարհի պա-
րիարքը Վանից տեղեկութիւն է

ստացել, որ այնտեղ թիւրք վա-
րիւթիւնը, գաղտնի դաւադրու-
թեան կասկած ունենալով, Հայե-
րից բազմաթիւ ձերբակալու-
թիւններ է արել և Հայոց եկե-
ղեցիներն ու վանքերը խուզար-
կել: Վանի նահանգապետի յայտա-
րարութեան վրայ, արդարադատու-
թեան միխտորը Աշխարհից պաշ-
տօնական կերպով պահանջել է,
որ իւր պաշտօնից արձակուի վա-
նի թեմական առաջնորդի ժամա-
նակաւոր պաշտօնակատար Թադէ-
սոսը, որպէս այդ թեմը կառավա-
րելու անընդունակ մէկը:
Սուլէից Հաղորդում են Մօն-
սալի բուրգերի պետի մի նոր
զազանային վարմունքի մասին.
նա նախ կողպատել և ապա կեն-
դանի այրել է Պօղոսեան անու-
նով մի Հայ մարդու: Սուլէի Հո-
վիտը շրջապատուած է քուրդե-
րով, որոնք ամեն տեսակ բռնու-
թիւններ են գործ դնում Հայերի
վրայ:
ՊԱՐԻՉ.— Յեղափոխութեան Հա-
րիւրամեակի առթիւ տօնախմբու-
թիւնները սկսուեցան: Պարիզը
զարդարուած է դրօշակներով, պե-
տական և Հասարակական Հաստա-
տութիւնների գործառնութիւննե-
րը զարդարած են. վերջին պօսոր
կէս օրին է գնում: Բազմաթիւ օ-
տարեկարացներ եկան:
Այսօր կէս օրին, Պերսէն անու-
նով մէկը, որ ծառայում է ծովա-
նի պահեստում, ատրճանակ ար-
ձակեց Հասարակապետութեան նա-
խագահի վրայ՝ Ելիսեան պալատից
Վէրալ գնալու միջոցին: Սակայն
Հաստատուած է, որ ատրճանակն
առանց գնդակի է լցուած եղել:
Պերսէնը յայտնեց, որ անարգարու-

թեան զոհ եղած լինելով, ուղե-
ցել է իւր վրայ ուշադրութիւն
դարձնել տալ:
ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱՆ
21 Ապրիլ 1889 թ.:
Լօնդոն 93 ր. 65 Կ. 93 1/2 ր. 93 ր. 65 Կ.
Համբուրգ 45 ր. 80 Կ. 45 ր. 70 Կ. 45 ր. 80 Կ.
Պարիզ 37 ր. 10 Կ. 37 ր. 10 Կ.
Պօլս 37 ր. 10 Կ. 37 ր. 10 Կ.
Պօլս 37 ր. 10 Կ. 37 ր. 10 Կ.
Մարս Կոպոն 149 1/2 ր. — Կ. Կ.
Սթոքհոլմ 1 ր. 13 Կ. Կ.
Բորսային դէս 5 1/2 ր. 6 1/2 1/2 ր.
Պետական 5 1/2 ր. 6 1/2 1/2 ր.
1-ին շրջան 99 1/2 ր. — Կ. Կ.
2-րդ 99 1/2 ր. — Կ. Կ.
3-րդ 99 ր. 62 Կ. Կ.
4-րդ 99 ր. 62 Կ. Կ.
5-րդ 99 ր. 62 Կ. Կ.
6-րդ 99 ր. 62 Կ. Կ.
Ոսկէ փոխառու-
թիւն 1889 թ. ր. — Կ. Կ.
4 1/2 տոմս 84 ր. 87 Կ. Կ.
100 Կ. 1000 ր. արեւելեան փոխառութեան
5 1/2 տոմս 100 ր. — Կ. Կ.
1-ին շրջան 100 1/2 ր. — Կ. Կ.
2-րդ 100 1/2 ր. — Կ. Կ.
3-րդ 100 ր. 37 Կ. Կ.
Առաջին 5 1/2 տոմս փո-
խառութեան
տոմս 269 1/2 ր. — Կ. Կ.
2-րդ 242 1/2 ր. — Կ. Կ.
5 1/2 ր. 242 1/2 ր. — Կ. Կ.
Ոսկէ քիւն 1883 և 1884 թ. 170 1/2 ր. Կ.
149 ր. Կ.
Թիք բաղ. վարկի բնիկը.
բաղ. 34 1/2 ր. — Կ. Կ.
Պետական բանկի
երկարութեամբ ր. — Կ. Կ.
Արդուակ. Հոգ. բան.
կէ գրաւած զմէկ ր. — Կ. Կ.
Բորսային տրամադրութիւնը Հաստատուել է:
149 ր. Կ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՆՈՐ ՄԻԱՆՁՆՈՒԿԻ

Ամեն ամեն ասում ձեզ, եթէ
ոչ Հասն ցորենոյ անկեալ
չերկիր մտանդի ինքն մի-
այն կայ. ապա եթէ մեռա-
նիցի բացում արդիւնս առ-
նէ...
Ա. Եւս. Յոյն.
Ամենալավագոյն դատարար-
կութիւնն իսկ որ անկեալ
չերկիր մտանդի ինքն մի-
այն կայ. ապա եթէ մեռա-
նիցի բացում արդիւնս առ-
նէ...
Յօն Ստեփան
Այժմ եւ կարող եմ պատմել ձեզ այդ
կնոջ պատմութիւնը, որովհետեւ նա այլ
եւ չկայ Մի քանի տարի է, ինչ նա
իւր յիշման թաղերը առաւ մեր այս աղ-
ջատը աշխարհին Նրա գերեզմանը ծած-
կուել է արդեն կանաչով և նրան չը-
ջատող փայրիկ՝ ուռնիները այժմ
մեծացել, ուռնացել են և իրենց տիւրը սօ-
սաւիտով յալաւորական մեղրիկները են
միմիջում նրա հանգուտան համար...
Եթէ մեր ժամանակակիցներից մի քա-
նիսին վիճակուած է ժամանակը նրա հո-
ղին, ապա ուրիշն իմ այս յիշատակա-
րանը կարող է նրանց միմիջարեւել և մա-
նաւոր կարգուրել, եթէ բարձր խա-
նի ծանոթութիւնը երբ և իցէ զգալի դա-
նայ նրանց:
Ս. Այստեղ եւ օրինակում եմ իմ յի-
շատակարանը:

1884 Մայիս 25 Տ... քաղաք:
Մայիս վերջում է. արեւակի ծա-
ռաղայթները ջերմացնելու փորձերն
վաղուց արդեն սկսել են այրել: Քաղա-
քի օդը գնալով բացում է և ապակեւում
է: Բիւիլի խորհուրդ է տալիս ինձ հե-
ռանալ ամառանոց, որովհետեւ նա էլ
գիտէ, որ եւ զիւր կամենում եմ աղ-
րել:
Մեր ամառանոցներն ոչ այլ ինչ են
եթէ ոչ մեր գաւառի հովանոյ գլուխ-
ընդ կապ լեռների կանաչ լանջերին
կամ թաւած բլուրների կառուցելով վը-
րայ, ուր օդը զուարթարար, ջուրը ա-
նապակ և կենսական գոտարձակ է միայ-
ն:
Այդ գիւղերից միմը եւս պիտի ինձ
Համար ամառանոց ընտրեմ: Բարեկամ-
ներիցս ոմանք խորհուրդ են տալիս ինձ
քաղաքից շատ հեռանալ, որպէս զի ի-
րենք էլ միջոց ունենան երբեմն ինձ
այցելելու: Եւ որպէս զի իմ օրերը շատ
միօրինակ չանցնեն: Բայց եւս արդեն ո-
րովեւ եմ հեռանում այնպիսի վայր, որ
քաղաքից հեռու և կարուած լինի շատ
լեռներով: Սօ ցանկանում եմ ապրել
այնպիսի տեղ, ուր մարդկանց հետ միա-
սին ապրում է և նահապետականութիւ-
նը, ուր կենսական պարզութիւնն հետ միա-
սին պահպանուած է և բարուց պարզու-
թիւնը, որով անկեղծութիւնը եւս յոյ-
նել ձանձրացել եմ սովորական կեան-
քից, սովորական մարդկանցից և մա-
նաւոր սովորական բարեկամութիւնից:
Եւ այժմ պարտում եմ նախկին մարդը
և նրա անկարգութիւն թէկուզ կիսով չափ

փայրիկն ընկերակցութիւնը:
Գուցէ այս էլ հիւանդութեան քա-
հաճոյք է, չգիտեմ, բայց եւս հաւատում
եմ, որ այդ ընկերակցութեան մէջ իմ
սիրտը հանգիստ և հոգիս խաղաղ պի-
տի լինի: Այստեղ էլ, ճշմարիտ է, ոչ որ
ինձ չէ վտանգում—ամենքը աշխատում
են ինձ ուրախացնել, ինձ հաճող լինել:
Բայց այդ նպատակի համար գործը դը-
րած եղանակն արդեն վրդովում է ինձ:
Չգիտեմ իմ չըմապատի մէջ անկեղծու-
թիւնն է պահպանութիւն իմ մէջ հաւա-
տը: Այսպէս միայն գիտեմ, որ քաղա-
քում ամեն ինչ ձանձրացնում է ինձ:
Եւ կարծում եմ, որ միայն ազատ բը-
նութիւնն է, որ անհաճոյ օդին չօտի
իւր մէջ: Եւ կը փորձեմ այժմ նրա թա-
ղադրութեան մէջ ապրել:
Յունիս 1. Վ... զիւր:
Այսօր առաւօտեան ժամը 5-ին քա-
ղաքից դուրս եկանք ձիով: Ինձ ընկե-
րակցում է մի գիւղացի երիտասարդ
Պետո անունով, նա իմ առաջնորդն է:
Մի քանի և աղին ապա էլ, բայց շատ
սիրտով է խոսել, մանաւանդ երբ կար-
գը դալիս է իւր քաղութիւնները պատ-
մելուն: Ուրիշների քաջութեան մասին
էլ չէ զբաղում երկար զրուցել, երբ ին-
քը մասնակից է նրանց գործերին: Բայց
ինչ որ է, նա լաւ ընկեր է և փորձուած
առաջնորդ:
Մեր արդեն քանի փարախ հեռա-
ցել էինք քաղաքից, երբ չոր ու ցա-
մաք խոնավուց պարտուեցանք: Ինձ հա-
մար անտանգի է ձիով ձանապարհոր-

դել այդ արհեստական ձանապարհների
վրայ: Մեր ձիերն էլ կարծես ուրախ
են, որ դուրս եկան միօրինակ և կար-
ծր ձանապարհից, այժմ նպատակ աւելի
հաւանով են ընթանում:
Այստեղից աւա մեր առաջ տարածում են
ցորենի ընդարձակ արտուր: Ամառային դը-
րաբար հովը փչում է հանդարդ, բարձրա-
հասակ հասկերը միահամուռ խոնարհեց-
նում են նրա առաջ ատրդ զուլեները և
բոլոր արտերը կարծես միմեանց կտակ
վաղում են դէպի առաջ. նրանք զգնում
են հօրանց: Գեղեցիկ է դառնալիս այս
տեսարանը. մարդ մի լուրջ երեւակայում
է իրեն ընդարձակ լճակի եզրերին, ուր
քամին վառ է վառ առաջ է վարում
նրա ալիքները:
Մեր ձանապարհը չարժանաւորում է
արտերի միջով: Ազա՛հ երկրագործը եր-
կու կողմից հերկելով այնքան է նե-
ղացրել ձանապարհը, որ շատ տեղ մենք
ստիպուած ենք միմեանց կտակից գնա-
լու, որովհետեւ միահամուռ ձիովարե-
նով արտերը պիտի կոխուենք. իսկ մի
քանի հասկ փչացնելը եւս յանցանք եմ
համարում, քանի որ ամեն ձանապար-
հոր մի քանի հասկ պակասեցնելով,
գիւղացուն մի քանի խորձերից զը-
րկում է:
Հեռուից լեռան կոճերն կրպճ երե-
ւում է Վ... հայաբնակ գիւղը: Այս գի-
ւր մենք այդտեղ պիտի իջնանք:
Բայց դեռ շատ ձանապարհ կայ մեր ա-
ռաջ: Գաւառի վերջապահ Մենք կա-
մաք խոնավուց պարտուեցանք: Ինձ հա-
մար անտանգի է ձիով ձանապարհոր-

մաքառուտի միջով: Որովհետեւ մեր
ձիերը դանդաղ են գնում, ուստի Պե-
տոն մի պատմութիւն է ասել, որի
նիւթը վերաբերում է հինց այս մայա-
ռուտում կատարուած մի սպանութեան:
ձանապարհորդութեան ժամանակ միջա-
քաղը է լինում պատմութիւններ լսե-
լը, մանաւանդ երբ ստիպուած եւս ձիե-
րի կամքով առաջ գնալու եւս լսում
է Պետոն, բայց նրա պատմութիւնը
հետաքրքիր չերեաց ինձ, նա սովորական
պատմութիւններից միմն էր: Մի ան-
գամ երկու թուրք Ղալազ գիւղից մի ձի
են գողանում, զընդեցի երկու հայ կլու-
րիներ նրանց կտակին են ընկնում:
Թուրքերը փախչում են, հայերը հետե-
ւում են, վերջապէս թուրքերը հասնե-
լով այս մաքառուտին թաղ են կենում
և հայերը վրայ հասնելով թուրքերից
մինին սպանում են, միւսին փախցնում:
Իսկ ձիս վերադարձնում Բոլոր պատ-
մութիւնն այս էր, բայց Պետոն մի ամ-
բողջ ժամ պատմեց, այնպէս որ նրա
պատմութեան հետ միասին մաքառուտն
էլ վերջացաւ և մենք սկսանք իջնել դե-
պի մի խորանոց:
Արդէն կէս օր էր, արեւ ուղիղ մեր
զիւնին էր կանգնած: Մենք բաւական
ձանապարհ էինք կարել, պետք էր մի
փոքր ձանապարհ մի փոքր ձախել և
մի փոքր էլ կէս ու ձանապարհ տալ մեր
ձիերին: Այդպէս էլ արդեն:
Պետոն առաջնորդեց ինձ դէպի ձո-
րամէջը, անցաւ անտեղ հոտոյ առաւ-
կի վրայից և նրա ուղղութիւնով դէպի
խորն առաջնաւորով, կանց առաւ մի

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Եստի երկրորդ, ապրիլի 22-ին, թիֆլիսի ժողովարանի զանգվածում տեղի ունեցաւ տ. Ն. Տէրեանի կոնցերտը: Տիկինը երգեց Բիզէից, Գունայից, խալիսի և ֆրանսիական մի քանի երգեր, Ղորանեանի «Եօրոյն երգը» և Չայկովսկու «Կապիտան»-ը, «Սեֆիստ»-ը օպերայի մի երգ, Տոստի «Posera mamma» երգը և Բիզէի «Pastorale»:

Տիկինը մի քանի գեղեցիկ փոփոխութիւններ և մէկ սիրուն ծաղիկներով լիւր կողով ստացաւ, դրանց հետ և ունեցողի հասարակութեան կրկնակի ծախսարութիւնները համակրական ցոյցներով հանդերձ:

Տ. Ն. Տէրեանի ձայնի մասին վերջնական կարծիք չենք կարող յայտնել, որովհետեւ տիկինը գրեթէ միատեսակ, զանազան ոգ ընտրութիւն ունեցող երգեր էր ընտրել իւր կոնցերտի համար: Այնու ամենայնիւ նրա ձայնն ընտրելի էր, մասնաւորապէս բարձր նոստրին հասած՝ ուժեղ և մաքուր է, ձայնը լաւ մշակուած է և ընտրել չկողայով անցած, և, ինչպէս երևում է, յարգելի երգչուհին մեծ ջանք է դրած գրեթէ իւր ձայնի մշակութեան վրայ: Իսկ տիկինը պակաս կողմերն մենք գտնում ենք նախ նրա անհանգստութեան մէջ, լսողը այն սպաւորութիւնն է ստանում, որ երգչուհի տիկինը իրեն շատ նեղացնում պէտք է լինի, մէկ էլ այն՝ որ տիկինը թէպէտ երգում է զգացմունքով, միայն լաւ է և չորհրդով և արհեստի կատարելութեամբ կատարւում է իւր ձայնը, որով ցոյց է տալիս իւր փայլուն տաղանդը և ընտրել ճաշակը, բայց նրա ձայնը ինքնին զուրկ է ընթերցմանից, աղից, այնպէս որ երգը վերջնական պէս լսողի վրայ սպաւորութիւն չէ թողնում, որովհետեւ երգչու ժամանակ իսկ լսողի սիրտը չէ վառւում:

Պարսից Նասր-է-Հոգին Շահը գէպի Եւրոպա անկիւր ուղևորութեան միջոցին իւր հետ կուսակց 40 հոգի հետեւող, որի պարզագույն են մեծ եպարքոս Ամին-Սուլթան, պետական խորհրդի նախագահ Ամին-է-Բալուէն, լուստորտ:

բարձրաստի և ստուերաշատ կազմուտակ: Մենք իշխան ձիւրից և այլ ժամանակ միայն կա նշմարելի վճիտ և յորդանոս աղբիւրը, որ զոյնում էր կաղնին պատող ժայռերի տակից և հեղանակ ու լոյի միմեծով հոսում գէպի ձորանջը:

— Օհ, ինչ հրաշալի տեղ բերել ինձ, — Պետո, բայց անհնգի եւ հիացած, — այստեղ կարելի է ամբողջ օրերով մը նստի:

— Այդտեղ կարելի է միայն լուսնուց, ճաշել և մի ժամ քնել, նկատեց Պետոն:

— Արեւ ուլինչ հարցրի ես:

— Մէկ էլ ինձ ու ձեզ նման մարդկանց թաղանթ, պատասխանեց Պետոն և սկսաւ ծիծաղել:

Ես էլ ծիծաղելի, բայց ոչ Պետոյի չափ սրտանց: Նրա կատակի մէջ մի ձայնարկութիւն կար, որ չափաւորեց իմ ծիծաղը: Այդ տեղն արդարեւ բանաստեղծական մի գեղալայր էր, բայց գլուխներ թռցնելու համար նոյնպէս յարմարութիւններ չէին: Իսկոյն իմ ուրախ տրամադրութիւնն փոխուեց. բայց այդ ոչ նրա համար, որ ես աւազակներից էի վախճում, այլ որովհետեւ սկսայ մըտածել, թէ այս երկրի խաղաղակեաց և աշխատանքի ժողովուրդը իւր իր մեղքի համար զատապարտուեց աւազակ և մարդասպան զբաղներին հետ կենակցելու:

Այս մտածումներն էին իմ ճակատը կնճռողը: Բայց ես անձնատուր չեղայ նրանց: Մտանալով անանկիւտ աղբիւր:

Թեան, պատ և հեռագրական միջնորդը Մուհրրուդ-Բալուէն և արարողական Էլիմադու-Սալիմանէ. իսկ մինչև առաջ սահմանը նրան կողակցի և ուսուց աւագ հիւպատոսը: Անխաղաղ նրան զինաւորելու և նրա մօտ լինելու համար նշանակուած է Ֆիլիպ-աղ. զորաֆիլէրը, որ թիֆլիսում կը հանդիպի գնդերաւաղ. Պապով և պարսից զեականութեան խորհրդական Միրզա-Միրզա-Սահաբ-Սահաբ Նոյնպէս և պարսից զեական Միրզա-Մահաբ-Սահաբ: Շահի մօտ նշանակուած անձերը և պարսից զեականութիւնը ուսուց սահմանում կը գնդաւորեն շահին Այնտեղից բարձր հիւրը կողակցի թիֆլիս, որի չըմկայքում էլ. Գոնդուկով-Պորսակովը ի պատիւ Շահին որսորդութիւն է կազմում, որին մասնակցելու համաձայնութիւն է յայտնել նա: Շահը իւր հետ թագաւոր պետերի համար թանկագին ընծաներ է բերում: Պետերուց մէկը Շահին հանդիսաւոր ընդունելութիւն կանեն թէ երկաթուղու կայարանում և թէ Էրմիտաժում, որ փառանքը բնակարան է պատրաստուած նրա համար: Մայիսի 14-ին կամ 15-ին, Վիենայի վերայով կողակցի Վարչաւոր, որ Եօթն օր է մնալու Վարչաւորից շահը կողակցի Բերլին, յետոյ Անգլիա, Ֆրանսիա, որ մի ամիս շափ կը մնայ: Վերադարձին կայցելէ Աւստրիա, Թուրքիա, Բուլղարիա և Ռուսիայի վերայով կը վերադառնայ Պարսկաստան: Բոլոր ճանապարհորդութիւնը 4—5 ամիս կը տևէ:

Վերադառնալով 23-ին քաղաքի Բեթլէմէի եկեղեցում կատարուեցաւ չորս պատգամադրներ ընտրութիւնը, որոնք կոչուած են ընտրելու Յովնան-Մարիամեան աղջկանց զարդի համար հողաբարձուներ: Միակամներէ շատ քիչներն էին եկել եկեղեցի: Ընտրուեցան ձայներով առաւելութեամբ պ. պ. Գրիգոր Շահրուդաղեան, Ե. Խորոզեան, Ն. Խորոզեան և Վ. Շ. Միլիք Բէգլարեան:

Մենք արդէն հարկուղել էինք, որ թիֆլիսում կազմուած է վերափոխականութիւնը: Ժողովարանը Ուրբաթ, ապրիլի 21-ին վերափոխականները հաւաքուելով, քրե-

լին առատ առատ լուսացուեցաւ նրա ստա ջրով և ապա պայտասկա բանալով՝ հանցի միւր պապարի կապողը և սեղան պատրաստեցին Պետոն, որ ձիւրը տարել էր արտաք վրայ կապուել, վերադարձաւ և մինչ նստանք ձախելու: Որպէս զի տխուր տրամադրութիւն փոխուէր՝ ես զօր տուի բարեբար գինուն և չեմարտեցայ իմ հաւուի մէջ: Այս ժամից յետոյ մենք ոչ միայն ուրախ ծիծաղում, այլ և երգում էինք: Ամեն բան մոռացուել էր, և ինչը չէ մոռացուած այս աշխարհում...

Ճաշը վերջանալուց յետ ես քաշուեցայ կաղնու առաւել ստուերաշատ կողմը, Պետոյի արձնակաճը փոխել խոսակցի վրայ և պայտասկա բարձի փոխարէն գլխիս տալիս առնելով քաղցր և անուշ քուն մտայ:

Ինչ արաւ ինձանից յետոյ Պետոն, չգիտեմ, միայն երբ ինձ զարթեցրեց արդէն ժամի չորսն էր. արեգակը հակուած էր գէպի արեւմուտը, երկնային հովը փչում էր արտաք և դիմացի ձորալանջին երգում էին տարակները մի թուրից միւտի վրայ թռչելուով:

Ամեն բան պատրաստ էր: Ես կրկին անգամ մօտեցայ սիրուն աղբիւրին, նայեցի մի քանի րոպէ նրա վճիտ և հեղատաճ աղբիւրին, անործակով լուսացուեցաւ և ապա ձիւրը նստելով շարունակեցինք մեր ճանապարհը, որ խորաձորից սկսած բարձրանում է գէպի վրայ:

Մեր ձիւրը բաւական հանդստացել էին, նրանք առաջուայ պէս զանդաղ

ենէն և ընդունել այն կանոնադրութիւնը, որ ուղարկելու են ներքին դործերի միջնորդութեան հաստատուելու համար:

Ապրիլի 23-ին, թիֆլիսի ժողովարանի մէջ բժշկական պ. Բարալեանցը կարգադրեց մի դատարանութիւն հայերէն լեզուով բարալեանցի մասին: Չնայելով որ դատարանութիւնը շատ հետաքրքրական պիտի լինէր մեզ ամենիս համար, սակայն հասարակութիւնը քիչ էր, թէպէտ տեղերի գնեցը արժան էին և Հայտնաց ընկերութեան օգտին էր:

Միևնոյն աղ զատարանութիւնը, որ կարգադրել է պ. Բարալեանցը Վալսերական բժշկական ընկերութեան քաննել հինգ ամիս յօրէկանի հանդիման, Թարգմանուած է հայերէն և վրացերէն լեզուներով: Բարալեանցաւ հետաքրքրութեան պէտք է որ հետաքրքրէ այդ բոլորը, որ 20 է արժէ:

Այս քանի օրերս թիֆլիս ժամանելին ապրիլի 20-ին — գինւաղ. Պապովը, Ֆիլիպ-աղ. Վիլլէրը և պարսից գնդաւորաւոր Վրչա-Սահաբ. նրանք Ջուղայում գնդաւորելու են պարսից Շահին: Ապրիլի 21-ին—գինւաղ. Ֆոն-Վառֆան, որ Տաշքենտ է ուղևորուած, ապրիլի 22-ին—պարսից զեական Միրզա-Մահաբ-Սահաբը, նոյն օրը եկան և Պարսկաստանում ուսուց արտակարգ զեական գինւաղ. Ն. Ս. Բոլորուկին և թիֆլիսի քաղաքագլուխ պ. Մատինեան:

«Նոր-Վար»-ի ստացած հեռագրիցներէ, որ գետնում ենք այսօրուայ համարում, ընթերցողները կ'իմանան, որ Նասր-է-Հոգի թագաւորուածը ժամանել է Պետերբուրգ: Մի քանի տեղեկութիւններ ստեղծ չենք համարում հողորդը նրա մասին հաստատական պրինց Տակիխիտ-Արտաւիլյանն այժմ 37 տարեկան է և ամուսնացած է Նասր-է-Հոգի կայսրութեան ամենահարուստ և ամենահին իշխանական տոհմի աղջկայ՝ պրինցես Մաշէրի հետ: Պրինցես իւր սկզբնական կրթութիւնը ստացել է իւր հայրենիքում: Բայց զեական հասարակարանում ուսանող էր, որ անգլիական նաւով չըմկեաւ Եւրոպական ծովերը, որ-

չէին գնում: Մի քանի փարսախ շարունակ բարձրանում էինք դարձեալ մաքաւառի միջով: Ապա կրկին բացուած են մեր առաջ ցոյցներ և գարտարներ, որոնք տարածուած են լեռնալանջերի վրայ և զեական լեռներին կանաչ են: Հովը արդէն փոխուած է այստեղ քամու, և չնայելով որ արեւը լուսաւորում է զեական արտաւիլյանի գլուխը ի վրայ ցոյցը գլխի է:

Նրկու ժամանակի ճանապարհորդելուց յետ, մենք պատահեցանք գիւղի նախընթաց, որ վերադառնում էր արտաք: Տարաբանները տրախ և անհոգ, կատակներ անելով և երգելով առաջ էին գնում, չտարակով բնաւ, որ նախընթաց համարին կամ նրան չտարակեցին, որովհետեւ ամեն տեղ էլ նրանց համար նոյն երկնքը և նոյն ճանապարհան է ապաստում: Նրկու աւազակների երկիւղը չլինի, նրանք երբեք էլ չեն վերադառնալ գաղտնի, որովհետեւ գիւղի մէջ նրանց ոչինչ չէ աւելանում և դաշտում ոչինչ չէ պակասում:

Մի փոքր ժամանակ տաւարածներին ընկերակցութեան և նրանց անմեղ կատարներով դատարանաւոր յետ, մենք առաջ վարեցինք մեր ձիւրը և արեւ մայր մտնելու մօտ հասանք գիւղի աղբիւրին: Դա գտնուած է գիւղի ստորոտում և հովանաւորուած է մի քանի աւազակ կազմակերպութեամբ: Աղբիւրի առջև զբոսնում է փայտեց փորում մի հոգեպարան նաւակ, որ գիւղի անասունների ընդամենն է: Այդ իսկ ժաման, սաւորները ձեռքին, չըմկաւուած էին

պէս զի ծանօթանայ և ծովագնացութեան հետ Սյո ուղևորութիւնից յետոյ էր, որ պրինցը թողնելով իւր հայրենիքը, ուղևորեցաւ Անգլիա, որ ժամանակ լանդօնի ծովագնացի բարձր ուսումնական, կատարելապէս ուսումնասիրեց ծովային գործը երկը տարուայ դարձութեան միջոցին: 1882 թուին վերադարձաւ Նասր-է-Հոգի և սկսեց բացատարել ծովային գործերով զբաղուել: Ներկայումս նա հայտնւած է նաւատորմի մէջ և I կարգի նաւապետ է համարուած: Այս տարի փետրվարի մէջ, պրինցն իւր ամուսնու հետ այցելեց Սան-Ֆրանցիսկոյ, յետոյ Վաշինգտոնը, որ նրանց ընդունեց Միացեալ-Նահանգներին նախագահը: Այնտեղից նրանք ուղևորեցան Պարիզ, որ արդուած էին մինչև Պետերբուրգ գալ: Պրինցին ուղևորուած են արարողական Մարտին և պրինցի աղբիւրան Իսպիլիո, նոյնպէս և պրինցի սարկալարը: Այս ուղևորութեան նպատակն է ծանօթանալ Եւրոպայի հետ:

Հինգշաբթի, ապրիլի 20-ին «Թիֆլիս»-ի կինդաններին հովանաւորութեան ընկերութեան հերթական ընդհանուր ժողովը կայացաւ և որոշուեց, ի միջի այլոց, մասնակցել Վոլկոսի գիւղատնտեսական ցուցահանդէսին, որի համար 100 ռ. նշանակուեց, իսկ իմէ հարկաւոր լինի, աւելի ևս միջնորդութեամբ:

Նոր-Վար»-ին մայիսի 1-ից բաժանուող են գրուած և վճարուած են 7 րուրի 25 կոպ:

Թիւրքիայի, Եւրոպայի, Ամերիկայի և այլ հետաւոր երկրներին բաժանողները վճարում են տարեկան 30 ֆրանկ, վեց ամիսը՝ 20 ֆրանկ:

ԲԱՅՈՒՄ. — Հանդուցեալ Գեորգ Պ. Լաւրիանի սրկին, իւր հօր յիշատակին նուիրել է—1) Սուրբ Էլիմիմի տաճարի վերանորոգութեան հազար րուրի: 2) Էլիմիմի ձեռնարկին՝ երկու հազար րուրի, այն նպատակով, որ այդ գումարի տոկոսով մի որդիկը պահուի ձեռնարկում: 3) Բագուի Մարգարիտին Ընկերութեան նոր շինուող տնտեսարանին՝ չորս հազար հինգ հարկաւոր րուրի: 4) Բագուի Աղբարանութեան:

այդ նաւակը բաղաժիւր հարաներու աղբիւրներ: Նրանցից իւրաքանչիւրը սպասուած էր իւր հերթին, բայց առանց ձանձրանալու, որովհետեւ գեղջկանների սպասով տեսակցութեան միակ տեղը աղբիւրն է, որ ամեն նորութիւն կատարել է աղատ լուկ և հաղորդել: Նրանցից ամեն մէկը ուրախութեամբ օգտուած է հերթին սպասելու համար սահմանուող րոպէներէ:

Նրա մենք մօտեցանք փորածոյ նաւակին՝ մեր ձիւրին ջուր խմեցնելու համար, հարմար խալիս քաշուեցան մի կողմ երանները գէպի կազմակերպութեամբ լուկ թիկնալները գէպի մեղ: Բայց աղջիկները չքաշուեցան: Նրանք հետաքրքրի աշխարհով դիտում էին ինձ: Իւր քաղաքացի ճանապարհորդ ես ի հարկ արժանի էի նրանց հետաքրքրութեան:

Նրա մեր ձիւրը յաղեցան, Պետոն առաջնորդեց ինձ իւր աղբիւրան տանու տէր Օսանի տունը: Բայց մինչև նրա տունը հասնելը գիւղի բակերից բաւական թուով հնար թափուեցան մեր վրայ և սկսան իրենց անընդհատ հալածելու հետեւ ինչպէս Նրանցից պատմութեան ձիւրի առաջից էին գնում, աշխատելով իրենց աղմուկով նրանց ընթացքը արգելել, իսկ թոյլերը ետեւից էին գալիս և շարունակ ունում: Կարծես թէ գիւղում տղամարդ չկար ծան սրահներում երևում էին միայն կանայք, որոնք կամ ձախարակէին էին հաւաքում, կամ հաւաքը տուն անում և կամ վառած թոյնի ու օժախի չորով պատում: Իսկ

ցին՝ երկու հազար հինգ հարկաւոր րուրի: 5) Ս. Նրուսանցի պարսիկ օգտին՝ վեց հարկաւոր րուր: 6) Շամախու օրիորդական և աղայոց ուսումնարաններին՝ երկու հազար չորս հարկաւոր րուրի: 7) Բագուի ծխական երկսեռ դպրոցին՝ երկու հարկաւոր րուր: 8) Բագուի քահանաներից իւրաքանչիւրին՝ հարկաւոր րուր: 9) Բագուի արհաւիրներին՝ մի հարկաւոր րուր: 10) Ռուսաց Բագուի բարեգործական ընկերութեան ուսումնարանին՝ երեք հարկաւոր րուր: և 11) Ռուսաց նոր կառուցանելի երկրկետն՝ երեք հարկաւոր րուր: Ընդամենը մօտ տասնհինգ հազար (15,000) րուր: Թագման հանդէսը բազմամարդ էր և փառաւոր: Հայր պատարագիչ Միրզա-Էլիկանը մի դամբանական խօսելով՝ թուեց հանդուցեալի բարեգործութիւնները, և յոյս յայտնեց, որ ժառանգը եւ կը հետեւ իւր հօր բարեմասնութիւններին, և այնուհետեւ յորդորեց առ հասարակ հետեւող լինել այդպիսի բարի օրինակներին և ներող լինել միմեանց՝ իւրաքանչիւրին յատուկ մարդկային պակասութիւնները:

Լեւորդանի գաւառի Գոլիբի գիւղում աւազակները գիւղերով յարձակուած են Քերրայա-Մամիզ-Օղլու ակաւի վրայ և կողեր փակցնում: Քերրայան իւր 10 հոգի հարկաններին հետ հասնում է աւազակներին ետեւից և հրձգութիւն է սկսում երկու կողմից էլ: Աւազակներից սպանուած է մի հոգի, իսկ հաղածողների կողմից երկու հոգի: Աւազակները կողպատում են սպանուածներին և կողերը հետեւին առած, «Կառ»-ի ասելով անհետանում են:

ԱԽԱՆԻՔԱՆԱՔԻՑ. — Ախալքալաքի գաւառի գիւղերում շատ տեղ տարածուել է երկնաների մէջ ծաղիկ հիւանդութիւնը: Պէտք է ասած, որ մեր ժողովուրդն արդէն ընտելացել է երկնաների ծաղիկը կտրել տալով՝ եթէ ժամանակին ծաղիկ կտրուի լինի: Ամբողջ գաւառի համար մի ծաղիկ կտրող ունիք, որ ընտելում է քաղաքի մէջ, նա էլ շատ քիչ է այցելում գիւղերը, այն էլ մի քանի գիւղ միայն իւրաքանչիւր տարի: Թէպէտ գիւղերից տուն գլուխ 4-ական

տան բակերում և կտրուներ լուսն խաղում և վաղվաւում էին բոկոսն և կիսամերկ երկնաները:

Բոլորովին անպատ տեղից զօրա եկաւ Պետոն ծանօթ գիւղի գլխից, որ իւր հոնի երկար մահակով հաւաքում չենին այս ու այն կողմը ցրուելով, ապառնեց մեզ նրանց անախորժ մեղիկը:

Ես ասն այժմ մենք տանուտէր Օսանի տան ներս: Մեր հիւրերից շատ բարի, ուրախ և անկեղծ մարդ է թէ յիշ յետ, որը մենք շատ անործակով խմեցինք, նա պատրաստել տուաւ մեզ համար հարուստ ընթերցելի նիւած հաւեր, տապակած փառիկներ, կանաչ լոբիով բորանի, գոմէշի մածուց, նոր պանիր, ձու, և այս ամենի գլուխ-գործոցը՝ պատուական գինի, որը իւր ասելով, նա պահում է պրիտաւի համար: Բայց հող չէ, դու էլ պրիտաւից պակաս մարդ չես, պարզութեամբ ասում էր ինձ հիւրերկալ և բաժակները լցնում:

Տանուտէրը միայն մի մաքուր անհակ ունի, որ պահում է իւր քաղաքացի հիւրերի համար: Այդտեղ փայտեայ մահակալի վրայ, նա ինձ համար մաքուր անկողին պատրաստել տուաւ: Օհ, ինչպէս հանգիստ է այստեղ, երբեք այդքան հողեղանակութեամբ ես քրեայ գիւղը չեմ մտել: Հաւատում եմ, որ այդքան արդարութիւն հետ պիտի բնանաւ բոլոր մարմին յոգնած, թուլացած է. բարի գիւղեր... (Կը շարունակուի)

ներկայացնում է մեզ մայիսի վերջին օրերը:

—Աստաբեալ թանկութիւն է տիրապետում թէ բնակարաններն է թէ կենսական միւս անհրաժեշտ պիտանքները համար Մարդկանց հանդիսւոյն նոյնպէս թանկացել է: Տեղափոխման կէտակէտն աշտեղ ան օրն է, որ օրը երկինքը անձրեւում է կամ գործարանաւորը կը բռնի չուփ: մնացած միւս օրերը լինոյնոր տարին Միտութիւն կամ Յարութիւն, —աբուռն գործ կայ: Եւ ընդհանրապէս է խօսել, որ մեր հայ-գործարարները պատկանեն, որ ըստ ռաշոյ ու բանտար դասակարգի սոցալազատ րոպէները, հանգիստը և այլն զոճէին իրենց շահերին: Եթէ մեր հարուստ Քաղէկաններն իրենց կենսւոր միւտ անց են կացնում ք.Ֆ ու գուարհ ճութիւնները մէջ. եթէ ճաշը փաստաբար սեղանից վերակենսալույ յետոյ բարին հաճում են փափուկ անկողնում քնել և մի քանի ժամ հանգստանալ, — ուրեմն միթէ նրանք այնքան ուրացել են իրենց մարդկային բարոյական պարտականութիւնը, որ չեն կամենում մոտենել թէ կան մարդիկ նոյնպէս, որ հանգիստ են ուզում, որ Ֆիլիքական սոցալազատ ուժերի կազմակերպող օղակը կայ: Սակայն պարսից առածը ճիշդ ասում թէ՛ «հակացողին մէջ՝ հասակացողին հաղաք»...

Գարունը բացուեց, քաջուեց և Բաթումի գուարճութեան հանդէպ, Կիւակի օրերում ամենքն իրենց տաքիտահիններին Ֆայէտմո դըձձ չտառում են այս կամ այն այդին ճեֆ-տարխտութիւն անկողն, այդպիսները չտալով են հարկները բայց երբ որ և է բարեգործական նը պատանով փող ժողովուրդ հաղթ է լինում, կոպէկ անգամ լնայում են Զատուկից մի քանի օր առաջ մտածեցին յօտում հանդուցեալ Քաֆֆիէ ձուտգրեկը հրատարակութեան փող ժողովը, բայց զլուխ ճեկաւ ամօթ էլ է չէլել այն պատասխանները, որ տալիս էին թիւթը առաջարկողին ամօթ ենք ասում, որոճեալ այդ պատասխանները կարելի էր երգարկանել, թէ ք.Ֆում հարկներն սխտորներն ինչ հասկացողութիւն ունին զէլի որ և է մի բարենորոգող գործ *):

Ա. Յակոբ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԱՏԱՎՈՐՈՒՄ

ԲԱԹՈՒՄ, 21 ապրիլի. — Իւր ժամանակին հաղորդել եմ «Նոյ-Բար»-ի ընթերցողներին, որ Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան մի ձեռք էլ բացուելու է Բաթումի մէջ, որի համար մի խումբ պարոներն դիմել էին կեդրոնական վարչութեան (Թիֆլիս) թղթաւթիւն տառապալու: Սոյն ապրիլի 1-ից Կեդրոնական Վարչութիւնը որոշել է տալ խնդրած իրաւունքը:

Ի հարկէ մի այդպիսի օգտուէտ հիմնարկութեան ձեռնարկին սերտալի և ընդլի է արտառաքիւ բաթումիները համար և սովորապէս է ամենայն իրարմոտանքին Բարեգործութեան հետեւել պաշտոյց է հասարակութեան մօտեցող առաջարկութեան: Ձի կարելի չուրախանալ, երբ մեր փորձաթիւ գարացածներն չնորհէ լայտնում են այնպիսի գործեր, ձեռնարկութիւններ, որոնցով կարող է թէ աղըլ առաջից կարգիւր տեղ բռնել (հայ անոնք) զարգացած անգլերի մէջ: Սակայն հայերիս մէջ ամեն մի գործ, կամ հիմնարկութեան ձեռնարկութիւն սկսում է չափաւորն և ուսնողով բայց և չուսով սաւաճում է այդ եռանդը և սկսած գործը դատապարտուելով անտարբերութեան իրենց նում է իւր գոյութիւնը: Սկսելը զիւրաւական չէ, հարկաւոր է սկսած գործը առաջ ամենի, որպէս զինա փա-

Լ. Կ.

*) Բաֆֆիէ զբերելը բուսականին չափ կայ չծախում: Նորից հրատարակու փոխարէն պէտք է նախ կզածնել անա-

այլ իւր նախագիծով նպատակին լա-
սի ընդարձակ նշանակութեամբ և ոչ
թէ ենթարկուելով անձնատուութիւննե-
րի քանակաւորութիւնը, չեղարկ ընտրած նպա-
տակից:

Ապրիլի 20-ին տեղիս նոր բացուած
ճիւղն ունեցաւ իւր առաջին և ընդհա-
նուր ժողովը: Ներկայ էին անդամներ
մեծ մասը: Ճայների առաւելութեամբ
վարչական անդամներ ընտրուեցան պ.պ.
Մ. Միքայիլեանց, Գեորգիեանց, Ա.
Մարտիրոսեանց, Մնացականեանց և Ա.
Փարսիմովեանց, փոխ-անդամներ՝ պ.պ.
Փարսիմովեան, Կարապետեան և Յովհան-
նիսեան, ընդհանուր կառավարիչ ժողով-
ների ընտրուեց չար Կոստանդինը, իսկ
քարտուղար՝ զարոյի ուսուցիչ Յ. Տ. Պետ-
րոսեան: Բարեգ. Ընկ. կանոնադրութեան
համաձայն, վարչական ու թմանները,
(որ բաղկացած է 5 անդամից և 3 փոխ-
անդամից), պէտք է իրենց միջից
ընտրեն նախագահ, զանապահ, ու-
րոնք զեռ. ընտրուած չին ժողովը գո՞-
ւ ընտրութիւնից:

Ինչպէս լուր եւր, ընկերութիւնը ու-
րոշել է իւր ոյժերի մի մասը նուիրել
նոր բացուելիք օրիորդական դպրոցին,
իսկ միւս մասը ծառայելու ըստ իւր
կոչմանը:

Երկու գէպքումն էլ ծառայած կը լի-
նի ընդհանրութեան օգտին: Յանկանում
ենք աշխույժիւն, որի գրաւականը կը
լինի ընտրուածների համեմատութիւնը:

Ճար-Հաս

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Վ Ա Ն

ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ.—Բէլգիան ազատուեց վեր-
ջապէս Բուլանթից, որ անցնալիս
Լոնդոն ուղևորեցաւ, յուսալով սիրալիք
ընդունելութիւն գտնել այնտեղ: Բայց,
ինչպէս երևում է, նա սխալուել է իւր
հաշիւների մէջ: Անգլիական մամուլն ար-
դէն թշնամարար է վերաբերուած նրան:
«Times»-ը ծաղրում է նրան և արհա-
մարհանքով խօսում նրա մասին: «Daily
Telegraph»-ը չորսուորում է Բէլգիա-
յին, որ ազատուեց այդպիսի անհաճոյ
հիւրից և յայտարարում է, որ խելիա-
տակների մի խումբ եկաւ Անգլիա:
«Standard»-ը Բուլանթէին խորհուրդ է
տալիս Լոնդոն եղած միջոցը ոչ միայն
հանելի կերպով անցկացնել իւր ժամա-
նակը, այլ և օդատար կերպով, և ա-
ռաջարկում է ուսումնասիրել անգլիա-
կան սահմանադրութիւնը, որ կարող է
նրան նպաստել իւր հայրենի օրէնս-
դրութեան և հաստատութիւնների վրայ
ուրիշ հայեացք ունենալու:

—Պարնելը, որ իրանդական ազգա-
յին կուսակցութեան պարագլուխն է և
որ գատ էր սկսել «Times»-ի դէմ, որ-
պէս զի ապացուցանէ, թէ յիշեալ թեր-
թի մէջ իւր ստորագրութեամբ հրատա-
րակուած գրութիւնները կեղծ են, կըր-
կին դատ է սկսելու յիշեալ թերթի
դէմ, պահանջելով 100,000 ֆունտ ստէր-
լինգ այն բոլոր վնասների փոխարէն,
որ նա ստացել է յիշեալ կեղծ նամակ-
ների հրատարակութեամբ:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Սամա կղզիների գոր-
ծը քննելու համար Բերլինում կայանա-
լիք կոնֆերենցիային մասնակցելու հա-
մար ի միջի այլոց Հիւսիսային-Նախագ-
ների կառավարութեան կողմից նշանա-
կուած է և Բէտտ, որ իւր թերթում Գեր-
մանիայի դէմ ամենախիստ յարձակուե-
նեւ էր արել յիշեալ խնդրի առթիւ:
Ռուսաց մամուլն ուրախութեամբ օղ-
ջուեց Բէտտի նշանակուելը, որովհետեւ
այդ նշան էին համարում, որ Միացեալ-
Նահանգները պէտք է վերջապէս կոտ-
րեն իշ. Բիւսարիի քիթը: «Nordd.
Allg. Zeit.»-ը, որ իշ. Բիւսարիի օրգա-
նն է, յայտնում է, որ Բէտտն այժմ

ցաւ է յայտնել, որ «The Century» հա-
զարդում գրել է յիշեալ յօդուածը: Նա
պարզաբանել է, որ իրեն այն ժամա-
նակ ոչինչ յայտնի չէ եղել իւր պատ-
գամաւոր ընտրուելու մասին, նոյնպէս
յայտնի չէ եղել իրեն նաեւ գերմանա-
կան «Ապիտակ» զիւրքի բովանդակու-
թիւնը, քանիզ պարզ երևում է Գերմա-
նիայի գործառնութիւնների ազնու-
թիւնը: Բէտտի ասելով ինքը վերջը
աշխատել է իւր յօդուածը եւս տանա-
լու: Նա արտադրեց յարգում է գերմա-
նական ազգին, որին Ամերիկան չա-
տան պարտական է, և ամենին միայն
չէ ունեցել Գերմանիային վիրաւորելու:
Ի վերջոյ Բէտտը ցանկութիւն է յայտ-
նել, որ իւր այս բացատրութիւնը հրա-
տարակուէր:

ԱՄԵՐԻԿԱ-ՈՒՐԴԱՐԻԱ.—Ապրիլի 14-
ին Վեննայից Բերլինի «Tageblatt»-ին
հեռագրում են.—«Փողոցային անկար-
գութիւնների միջոցին, չորս օրուայ
ընթացքում ձերբակալուած է 460 հո-
գի և վիրաւորուած է 206 հոգի, որից
40 ստիկան և 20 վնասուել: Դեռ հա-
շուած չեն այն բաղաձայն վիրաւորու-
եց, որոնք մամուլը անկարգում են
գերմանական Ուրբան յայտնի է, 10,000
գուղէնի կայք է վաւայած:

ՆԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

(Մեր երկրի կեանքից)

—Տէր հայր, էս երկու տարեկան դա-
ռաւ մեր երեխան զեռ ոտք չէ ելլում,
ի՞նչպէս անենք.—հարցնում է մէկ գիւ-
ղացի իւր քահանային:
—Սրբու տարի էլի սպանիլ՝ ասում
է քահանան, եթէ նորից ոտք չի ելլել
այնուհետեւ գլուխը կտրուի:

Մերոնի ժամակույցի անունը Արար-
համ է լինում: Քահանան կարգալիս է
եղել Արարհամ նահապետի զիւրքը: Այդ
միջոցին ժամակույցը եկեղեցու անկիւնում
կուշ եկած մրափում է: Քահանան հա-
նելով զրքի այն տեղը՝ ձայնը զլիւլով
կանչում է «Արարհամ, Արարհամ»:

—Սրահամ՝ հօ անխնայնա խուր չին,
որ այդպէս բարձր ես կանչումս՝ ասում
է քահանային ժամակույցը՝ օրորուելով
իւր տեղից սուս գալով, դէ սուս՝ հան-
տեսնելով ինչ ես հրամայում:

Այս րիճան մուտք է լողացնում:
քանի արորում է մեռելի գլուխը՝ բնդ-
հալաւալը նա այս կամ այն կողմն է
զլորում:

Տօ գէտը գէտ՝ պապէս բռնի գլու-
խը է: Վերջին անգամ մուտքի գլուխը
երկու ձեռով պինդ սեղմելով զրառե-
լիս՝ ասում Այս րիճան զարացմամբ,
այնքան էլ հոգի չէ մնացել վրազ, որ
մի քանի րոպէ հանդարտ պահել գլու-
խը մինչև լողացնել, ինչ անխնայն
մուտքի հանդիպեցանք այսօր՝ սո՛:

ՆՈՐ-ԴԱՐ-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Բագու, Ո. Բ.—Ին.—Մատենախոսու-
թիւնը ստացել ենք, բայց չի տուրի:

Արտանուհ, Յ.—Ին.—«Սև բարեկե-
դան»-ը ստացել ենք, տպուկ կամ
չտպուկու մասին առայժմ ոչինչ չենք
կարող ասել:

Խմբագիր-հրատարակիչ՝

ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐՆԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Վ Ա Տ Ո Ւ

Թիֆլիսի ատական պալատում մայի-
սի 17-ին աշուրք է նշանակուած Չա-
բաթիալայի չրքանդ Ալիարազ գլուխը:
Կատաւական վարչութեան չիք կատա-
ցանելու գործը: 9,424 ր. 35 կ. արժո-
ղութեամբ, կապալով տարւոյ համար:
Մանրամասնութիւնները իշ. կառավար-
չապետի կանցլիարիւնքում:

Վոյ. Ձին. Նրք. նահանգական ինտի-
նէրային վարչութիւնը յայտնում է, որ
առաջիկայ 1890 թուին Վոյկային մի
քանի կէտերում վարչութիւններին վա-

սելիք մատակարարելու գործը կապա-
լով տարւոյ համար աշուրք է նշանակու-
ած: Մանրամասնութիւնները «Kav-
kaz»-ի № 93-ում:

Գաղութանի չրքանի զինուորական
նահանգապետի կանցլիարիւնքի շնորա-
րական բաժնում մայիսի 17-ին աշուրք
է նշանակուած զմայական չիքեր կա-
տուցանելու գործը: 112,487 ր. 96 կ.,
կապալով տարւոյ համար:

«Նոր-Դար»-ի Օրոշոյց.

1889 թ. ք.	Ապրիլի 30 օր.	ՏՅՁԱ Հայկ. Թ.
------------	------------------	---------------

25 Գ. ած. Ժ օր յինանց.— Լու. 7. Ն.
Տ. մայիս 7. աշկանի Ժ.— Ար. ծղ.
4 Ժ. 50 Ժ., մուտքը 7 Ժ. 3 Ժ.

26 Գ. ալ. Ժ օր յինանց.— Լու. 8. Ն.
Տ. մայիս 8. Առ. քու. Լու.— Սնձիւն-
յին եղանակ:

27 Ե. Բ. Ժ օր յինանց.— Մու. Ն.
Կ. Բ. Մեծ Լու. Գեորգի Ալեքսանդրով-
չի.— Լու. 9. Ն. Տ. մայիս 9. աշկա-
նի 20.

28 Ու. Գ. Ժ օր յինանց.— Լու. 10.
Ն. Տ. մայիս 10. աշկանի 21.—
Ար. ծղ. 4 Ժ. 47 Ժ., մուտք 7 Ժ.
6 Ժ.

29 Ե. Բ. Ժ օր յինանց.— Լու. 11.
Ն. Տ. մայիս 11. աշկանի 22.

30 Կ. Բ. Ժ օր յինանց.— Լու. 12.
Ն. Տ. մայիս 12. աշկանի 23.

Մայիս 31 օր.

1 Բ. Գ. Ժ օր յինանց.— Լու. 13.
Ն. Տ. մայիս 13. աշկանի 24.— Ար.
ծղ. 4 Ժ. 44 Ժ., մուտք 7 Ժ. 9 Ժ.

2 Գ. ած. Ժ օր յինանց.— Լու. 14.
Ն. Տ. մայիս 14. աշկանի 25.

ԱՆԴՐԿՈՎ ԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեկութիւն «Թիֆլիս» կայարանում

Գնում է

Բաթում, պոստային. 8 Ժ. 49 Ժ. առ.
Բագու, 10 Ժ. 46 Ժ. եր.
Սուրամ, ապ. մար. 3 Ժ. 21 Ժ. Գ.
Աղստաֆա, խառն զն. 8 Ժ. 20 Ժ. առ.

Գալիս է

Բաթումից, պոստ. 10 Ժ. 15 Ժ. եր.
Բագուից, 8 Ժ. 6 Ժ. առ.
Սուրամից, ապ. մար. 8 Ժ. 24 Ժ. առ.
Աղստաֆայից, խ. զն. 8 Ժ. 18 Ժ. եր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

GUARANA
De GRIMAULT et Cie
Pharmaciens à Paris
autorisé en Russie
ԳՈՒԱՐԱՆԱ
Պարեզի Գրեմօ և ընկ. Գեղալա-
ճառները
Սոյն փոշու մի ճրարը բաւական
է ամենատարբեր գլխացուց, ա-
մենագործի անգարը (migraine-
мигрень) բժշկելու: Այս բուսա-
կան դեղն իւր բնական կազմու-
րէն չափաւորեալ մեծագույն
օգնում և բժշկում է փորացաւը,
ընդունում է փոքր եւ շաքա-
րախառն ջրի մէջ ածելով:
Ամէն մի ամիս մէջ 12 ճրար
կայ, որոնց վրայ գտնուում է Gri-
mault et Cie ստորագրութիւնը:
Ծախուում է Պարեզի, Վիլիէն փո-
ղոց № 8, դէպքում և գլխաւոր
դեղալաւառների մօտ:
(M.) 4 27—25

SANTAL DE MIDY
Pharmacien de 1re classe, à PARIS
permis en Russie
ՍԱՆՏԱԼ ԴԵ-ՄԻԴԻ
Պարեզի առաջնակարգ դեղագործ
Պ. Միդիէի Ռուսաստանում ընդու-
նում:
Ծախուում է Պարեզի, Վիլիէն փո-
ղոց № 8 և գլխաւոր դեղալա-
ճառների մօտ:
(M.) 6 30—28

ԴՈՎՏՈՐ ԺԵՐԱՐԻ ԵՐԿԱԹ
ՌՈՒՍԻԱՅՈՒՄ ԹՈՅԼԱՏՐՈՒՄ
Այս երկաթեայ դարձանն թեթեակի լուծողական լինելու
առաւելութիւնն ունի: Պարեզի Բժշկական ձեւարանի Հաշիւը
ցոյց է տալիս, որ նա աշխույժեամբ գործ է դրում Գեորգի
Գեղալաճառ, որեւէ նախադրեալ կամ անհիման դէմ:
Դեպոն գտնուում է Պարիզում, 8, rue Vivienne, և Ռու-
սիայի նշանաւոր դեղատներում: 26—22

ՄԱՐԻԱՄԵՆԱՅՈՒՆԱՆԵԱՆ ՌՈՒՍԻԱՅՈՒՄԱՐՆԻ Հողաբարձական
Խորհրդարանում ԱձՈՒՐԴՈՎ Գեորգի տրուել Յովնանեան քարվանա-
րան երեք տարի ժամանակով, առաջիկայ մայիսի 15-ից: Աձուրդի
մասնակցել ՅԱՆԱՅՈՒՆԱՆԵԱՆ Հրաւիրում են գալ Մարիամեան-Յո-
նանեան ուսումնարանը, ներկայ ԱՊՐԻԼԻ 29-ին, շաբաթ, երեկոյեան
7 ժամին: 3—2

ԽԱՐԿՈՎ, ՊՈՍՍԱԽ ԶԻՐԱՆՈՑ
Եկատերինսկայա փող., քաղաքի կեդրոնում:
Սենեակներ 1 ր.—5 ր. բնա-
կարաններ ընտանեքներ համար,
կառքեր, լողարաններ, Հեռա-
խօս: Առաջնակարգ պան-
դոկ: Օրենական խոհանոց, նա-
խաճաշիկը 30 կ.: ճաշը 60 կ.—
2 ր., ընթերցել 40 կոպէկով:
Ռուսական և օտարազգի լա-
գերներ: Տեղեկատուութիւն առե-
սարկան անձերը համար կա-
տարեալ հանգստութիւն և անձ-
դիւրութիւն, ջախաւորներ:
Յ. Լ. ՐՈՒՓՈՐԴԻ
(M.) 26—16

Շուտով տպագրութեան կը լանձնուի
Ս Ր Ի Ն Գ Ի
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ
մի հատորը, որ բաղկացած կը լինի 150—200 երեսից. գերքը կը
տպուի մաքուր և շքեղ թղթի վրայ: Սկզբից ստորագրուողների հա-
մար գինն 50 կոպէկ է: Յանկացողները կարող են գինը այս հա-
ցեով. Илгисеру (Тиф. руд.) Армаку Меграбян.
5—4

Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ի
ԳԵՈՐԳ ԶՈՒԲԱՐԻ
1) Բարեգործներ. 4) Նա սպասում է դեռ.
2) Մի վարդի պատմութիւնը. 5) Յիմար ոչխարներ.
3) Մահտեի Սարգիս. 6) Մոռացուած շուն:
ՎԵՊԵՐՆ ՈՒ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ
Մի հարորում ամբողջում
Գինն է 1 ռուբլի 50 կոպէկ:
(Խ.) 15—4

„ՍԱԲԱԴՈՒՐԻ“
ՀԻՐԱՆՈՑԸ ԳՏԵՒՈՒՄ Է
Թիֆլիսի կեդրոնում, Գոյօլինսկի պրոսպեկտի վրայ, Տիֆլիսկի
կրուժոյի դիմաց, իշխան Ջաբախուրիան-Օրբելիանի տանը, որտեղ
առաջ գտնուում էր «ՌՈՒՐԴՈՎ» հիւրանոցը:
Սոյն փետրվարի 20-ից բացուած են այս հիւրանոցում
շքեղ կերպով կահաւորուած սենեակներ՝ օրական մէկ ռուբլուց
մինչև 7 ռուբ., իսկ ամսով 25-ից մինչև 100 ռուբլի: Հիւրանոցում
ամեն օր պատրաստուում են թէ եւրոպական և թէ ասիական
կերակուրներ շատ չափաւոր գինով:
Բաժինը 15 կոպ. մինչև 40 կոպ.
ձԱՄ.—Մէկ ռուբլուց օղի, 1/2 շիշ գինի կամ մէկ շիշ զարեջուր
և մի գաւաթ սուրճ, երկու տեսակ կերակուր—70 կոպ., երեք տե-
սակ—90 կոպ., իսկ չորս տեսակ 1 ռուբ. 15 կոպ.:
Երկու տեսակ կերակուր, մէկ ռուբլուց օղի կամ մի գաւաթ
սուրճ—50 կ.:
Ամսով—երկու տեսակ կերակուրից բաղկացած ճաշը արժէ
15 ռուբ., երեքից—18 ռուբլի:
Հիւրանոցը ձեռք է բերում ամեն տեսակ թէ եւրոպական և թէ
տեղական խմիչքներ:
21 Ընդունում են և պատուէրներ: 10—10